

K(III) - Sanskrit - H - 5(Course 1)

2018

SANSKRIT - HONOURS

FIFTH PAPER

Course - 1

Full Marks : 50

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers
in their own words as far as practicable.*

Unit - I

(Marks : 30)

1. Translate into English or Bengali *any two* of the following *mantras* :

4×2=8

- (a) अग्निर्होता कविक्रतुः
सत्यश्चित्रश्रवस्तमः ।
देवो देवेभिरागमत् ॥
- (b) समानो मन्त्रः समितिः समानी
समानं मनः सह चित्तमेषाम् ।
समानं मन्त्रमभिमन्त्रये वः
समानेन वो हविषा जुहोमि ॥
- (c) येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दुल्हा
येन स्वः स्तभितं येन नार्कः ।
यो अन्तरिक्षे रजसो विमानः
कस्मै देवार्य हविषा विधेम ॥

P.T.O.

2. (a) What is the metre of the Rgvedic *Akṣa-sūkta*? Why this hymn is called secular? Narrate, after the hymn, the sufferings of the gambler and his family.

1+1+5+3=10

Or,

(b) Where is the संज्ञानसुक्त in the Rgveda found? Who is the seer of this hymn? Name the deities praised in this hymn. Estimate the importance of this hymn in spreading harmony among different individuals.

1+1+2+6=10

3. सप्रसङ्गं मन्त्र एकः सुरगिरा व्याख्येयः। 6

(a) य आत्मदा बलदा यस्य विश्वं उपासते प्रशिषं यस्य देवाः।
यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम॥

(b) अहं राष्ट्री संगमनी वसूनां
चिकितुषी प्रथमा यज्ञियानाम्।
तां मा देवा व्यदधुः पुरुत्रा
भूरिस्थात्रां भूर्यावेशयन्तीम्॥

(c) अग्ने यं यज्ञमध्वरं विश्वतः परिभूरसि।
स इहेवेषु गच्छति॥

4. (a) अधोदत्तेषु पदेषु यथेच्छं द्वयोः व्याकरणगता टीका
लेख्या :

3×2=6

इमसि, दाधार, मानुषेभिः, सचस्वा।

अथवा

(3)

(b) निम्नलिखितानां विषयानां मध्ये यथाभिमतं द्वयोः
विनियोगगता टिप्पणी कार्या : $3 \times 2 = 6$

आग्नेयक्रतुः, वरुणप्रघासः, याज्या, अग्नीषोमप्रणयनम्।

Or,

(c) निम्नोद्धृतेषु सन्दर्भेषु एकतरस्य यथाभिलाषं व्याख्या
कार्या : 6

(i) तस्मिन् सूक्ते प्रथमाया ऋचो द्वितीयस्यां पवमानेष्टौ
स्विष्टकृतौ याज्यात्वेन विनियोगः।

(ii) संयाज्ये इत्युक्ते सौविष्टकृती प्रतीयात्।

Unit - II

(Marks : 20)

5. प्रश्नोद्धृतयोः मन्त्रस्यैकस्य पदपाठरूपं प्रदर्शयताम्।

1(a) अथवा 3(b)। 5

6. (a) यथाभिलाषमेकतमस्य उत्तरं प्रदेयम् : 10

(i) छन्दसि उपलभ्यमानाः तुमर्थकप्रत्ययाः
पाणिनिसूत्रानुसारम् उल्लेख्याः। तेषां प्रयोगाश्च
सोदाहरणं स्पष्टीक्रियन्ताम्। $4+6=10$

(ii) वैदिकवाङ्मये लेट्-लकारः। 10

(iii) को नाम उपसर्गः? कति उपसर्गा उपलभ्यन्ते
छन्दसि? के च ते? तेषां प्रयोगवैशिष्ट्यानि
सोदाहरणं विस्पष्टं विव्रियन्ताम्। $2+3+5=10$

P.T.O.

(4)

(b) निम्नलिखितेषु वैदिकपदेषु पञ्चानां लौकिकरूपं देवनागरीलिप्यां विधेयम्। 5

अश्नवत्, महिना, सुमेधाम्, कृणोमि, स्वस्तये,
अक्षासः, असति, व्योमन्।